

บทที่ 5

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง การศึกษาและพัฒนาบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์สมุนไพรสำหรับโรคสะเก็ดเงิน มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. เพื่อศึกษาข้อมูลในการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์สมุนไพรสำหรับโรคสะเก็ดเงิน
  2. เพื่อออกแบบและพัฒนาบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์สมุนไพรสำหรับโรคสะเก็ดเงิน
  3. เพื่อประเมินผลการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์สมุนไพรสำหรับโรคสะเก็ดเงิน
- สามารถสรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะดังนี้

5.1 สรุปผล

5.1.1 สรุปผลศึกษาข้อมูลในการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์สมุนไพรสำหรับโรคสะเก็ดเงิน พบว่า บรรจุภัณฑ์เป็นสิ่งหนึ่งที่มีส่วนสำคัญต่อผลิตภัณฑ์สมุนไพรและผลิตภัณฑ์ต่างๆ นอกจากการห่อหุ้มและปกป้องผลิตภัณฑ์ที่บรรจุอยู่ข้างในแล้ว ยังเป็นสิ่งที่ช่วยสื่อสารข้อมูล เรื่องราว วัตถุประสงค์ และการใช้งานผลิตภัณฑ์นั้นๆ ผู้ใช้งานหรือผู้บริโภค บรรจุภัณฑ์ยังช่วยส่งเสริมภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่ผลิตภัณฑ์ทำให้เป็นการส่งเสริมการขายอีกด้วย การเลือกใช้วัสดุในการนำมาผลิตเป็นบรรจุภัณฑ์ควร จะเลือกให้เหมาะสมกับผลิตภัณฑ์เป็นอันดับแรก รองลงมาคือเลือกวัสดุจากต้นทุนในการผลิต และเลือกวัสดุผลิตจากการใช้งานหรือกลุ่มเป้าหมาย บรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์สมุนไพรในแต่ละชนิดมีความแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับราคา สถานที่ผลิตและชนิดของผลิตภัณฑ์สมุนไพร แต่สิ่งที่มีเหมือนกันคือ ข้อมูลรายละเอียด สรรพคุณ การใช้งานและการเก็บรักษาที่มีอย่างครบถ้วน การบรรจุผลิตภัณฑ์สมุนไพรในบรรจุภัณฑ์ต่างๆ ต้องมีความสะอาด บรรจุได้สะดวกและบรรจุง่าย จะบรรจุด้วยเครื่องจักรอุตสาหกรรมหรือด้วยฝีมือแรงงานมนุษย์ก็ได้

5.1.2 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ใช้งานและผู้เกี่ยวข้อง พบว่า จำนวนผู้ใช้บริการในศูนย์บริการทางสังคมแบบมีส่วนร่วมเทศบาลเมืองท่าช้าง อาคารเกือกกุลเพื่อนมนุษย์ มีจำนวน 1,000 คนต่อเดือนโดยประมาณ ส่วนใหญ่แล้วจะมีมาในวันพฤหัสบดีเนื่องจากเป็นวันรับสมุนไพรและอบรมให้ความรู้และแนวทางในการรักษา ผลิตภัณฑ์แชมพูและสบู่เหลวจะจัดจำหน่ายและนำรายได้ส่วนหนึ่งสมทบทุนในการซื้อสมุนไพรและอาหารให้กับผู้ป่วยที่เข้ารับการรักษาศูนย์บริการทางสังคมแบบมีส่วนร่วมเทศบาลเมืองท่าช้าง อาคารเกือกกุลเพื่อนมนุษย์ สมุนไพรชนิดทาผิวสูตรเข้มข้นและสมุนไพรต้มอาบสำหรับผู้ป่วยสะเก็ดเงินไม่จัดจำหน่ายแต่เปิดรับบริจาคตามกำลังศรัทธา ผู้ใช้งานผลิตภัณฑ์แชมพูและสบู่เหลวสมุนไพรเกิดการสับสนในการใช้งานเนื่องจากขนาดของขวดและสีของขวดมีความคล้ายคลึงกันเป็นอย่างมาก ส่วนอักษรที่ปรากฏในฉลากก็มีขนาดเล็กมาก น้ำยาทาผิวสูตรเข้มข้นไม่มีฉลากใช้การจดจำแต่สะดวกในการพกพาและเก็บรักษา ในการใช้ยาทาจะใช้โดยใช่แปรงขนสัตว์เบอร์เล็กจุ่มน้ำยาและทาเบาๆ ซึ่งผู้ใช้บางรายอาจจะไม่ทราบและอาจจะใช้อย่างผิดวิธี ดังนั้นควรมีการระบุและแนะนำการใช้งาน และการบรรจุสมุนไพรสำหรับต้มอาบเดิมจะบรรจุในถุงพลาสติกชนิดขุ่น ซึ่งจะบรรจุง่าย สะดวก ต้นทุนต่ำ แต่ไม่เก็บรักษาคุณสมบัติของสมุนไพรและขาดง่าย

5.1.3 แนวทางในการออกแบบและพัฒนาบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์สมุนไพรสำหรับโรคสะเก็ดเงิน ได้แก่ บรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์แชมพูสมุนไพร ควรออกแบบให้ใช้งานง่าย ใช้ขวดบรรจุภัณฑ์ที่มีฝาที่เปิด ปิดสะดวก เพิ่มความสวยงาม สีของฉลากหรือบรรจุภัณฑ์ต้องมีการจำแนกแบ่งประเภทได้ชัดเจน สีที่ใช้ในการออกแบบบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์แชมพูสมุนไพร ได้แก่ โทนสีเขียว ลวดลายกราฟิกสมุนไพร ทรานส์ลูซิฟิเคชันผลิตภัณฑ์ สีที่ใช้ในการออกแบบบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์สบู่เหลวสมุนไพร ได้แก่ สีชมพู ลวดลายกราฟิกที่สื่อถึงความหอมจากกุหลาบและดอกกุหลาบที่เป็นกลิ่นของผลิตภัณฑ์สบู่เหลวสมุนไพร บรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์สมุนไพรทาผิวและสมุนไพรต้มอาบ ต้องบรรจุอย่างง่าย สะดวกต่อการพกพา มีข้อมูลกำกับอย่างชัดเจนและมีความสวยงาม

5.1.4 ผลการศึกษาการรับรู้และความพึงพอใจที่มีต่อต้นแบบบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์สมุนไพรสำหรับโรคสะเก็ดเงิน พบว่า ผลการประเมินผลการรับรู้และความพึงพอใจที่มีต่อบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์สมุนไพรสำหรับโรคสะเก็ดเงินของกลุ่มเป้าหมายโดยรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.37 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.66 การรับรู้และความพึงพอใจในระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบกับผลการประเมินการรับรู้และความพึงพอใจต่อบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์สมุนไพรสำหรับโรคสะเก็ดเงินเดิมก่อนการพัฒนาและออกแบบ ที่มีผลการประเมินมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.23 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.14 การรับรู้และความพึงพอใจปานกลาง เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติและภาพลักษณ์

5.2 อภิปราย

5.2.1 การออกแบบบรรจุภัณฑ์ในแต่ละชนิดควรจะมีการออกแบบฉลากกำกับอย่างชัดเจน เพื่อช่วยในการตัดสินใจเลือกซื้อหรือเลือกใช้ผลิตภัณฑ์สมุนไพรนั้นๆ ซึ่งสอดคล้องกับ อนุสัญญา จงจิตตสุข (2550) ที่กล่าวว่า บรรจุภัณฑ์มีป้ายฉลากบอกสรรพคุณชัดเจน มีความสำคัญในระดับมาก ต่อพฤติกรรมการซื้อผลิตภัณฑ์ยาสระผมและเป็นผลจูงใจให้ซื้อและเลือกใช้งาน ในส่วนของโครงสร้างของบรรจุภัณฑ์ผู้วิจัยได้คำนึงถึงความสัมพันธ์กับการใช้งานให้มากที่สุด สอดคล้องกับ ปัทมาพร ท่อชู (2550) ที่กล่าวว่า การออกแบบบรรจุภัณฑ์ที่ดีต้องมีการกำหนดรูปแบบและโครงสร้างของบรรจุภัณฑ์ให้สัมพันธ์กับหน้าที่ใช้สอยของผลิตภัณฑ์เป็นการเพิ่มคุณค่าด้านจิตวิทยาต่อผู้บริโภค โดยอาศัยทั้งศาสตร์และศิลป์ในการสร้างสรรค์

ลวดลายที่ปรากฏในบนบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์สมุนไพรสำหรับโรคสะเก็ดเงินผู้วิจัยใช้ลวดลายกราฟิกที่สื่อถึงธรรมชาติ ภาพประกอบสมุนไพร โดยนำลวดลายมาออกแบบจัดวางไว้เป็นพื้นหลังในฉลาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เจนยุทธ ศรีหิรัญ (2560) ได้ทำงานวิจัยเรื่อง การออกแบบอัตลักษณ์บนบรรจุภัณฑ์สำหรับกลุ่มวิสาหกิจชุมชน : กรณีศึกษาผลิตภัณฑ์ดูแลเส้นผมสมุนไพรไทย บ้านนาขุม จังหวัดพิษณุโลก ที่นำลวดลายดอกปีบมาออกแบบใหม่ให้เป็นพื้นหลังของฉลาก ผสมผสานกับภาพประกอบที่แสดงถึงส่วนผสมหลักของสมุนไพรที่อยู่ในแชมพูและครีมนวดผม

5.2.2 การออกแบบบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์สมุนไพรทั้ง 4 ชนิด ผู้วิจัยออกแบบโดยใช้หลักความงาม การใช้งานลวดลายที่เหมาะสมและลวดลายที่โดดเด่นสามารถเสริมภาพลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ให้ดูน่าใช้งานและเป็นการเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์สมุนไพรอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ สาคร คันธโชติ (2547) กล่าวว่า ความสวยงามเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างหนึ่งสำหรับการออกแบบและเป็นส่วนที่ดึงดูดความสนใจได้ดีของงานนั้นๆ และสอดคล้องกับผลของงานวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบบรรจุภัณฑ์

ผลิตภัณฑ์สบู่สมุนไพรบ้านโรงช้าง จังหวัดสิงห์บุรี ของอิชฎิ รานอก และนฤพล กวานห้อง (2559) โดยผู้เชี่ยวชาญและเจ้าของกิจการ จำนวน 5 คน ได้เลือกประเด็นด้านรูปแบบกราฟิกบนบรรจุภัณฑ์ พบว่า กราฟิกบนบรรจุภัณฑ์ควรโดดเด่น มีสีที่สื่อถึงผลิตภัณฑ์ได้เป็นอย่างดี และมีความน่าสนใจ สำหรับสบู่สมุนไพรบ้านโรงช้าง

5.2.3 การเพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์ต่างๆ ด้วยฉลาก กล่าวคือ ฉลากติดบรรจุภัณฑ์หรือติดผลิตภัณฑ์เป็นสิ่งที่ช่วยให้ผู้บริโภครับรู้ เข้าใจรายละเอียดต่างๆ และสะท้อนความเป็นเอกลักษณ์ของผลิตภัณฑ์นั้นๆ เป็นการเสริมคุณค่าและเสริมภาพลักษณ์ที่ดีให้กับผลิตภัณฑ์ สอดคล้องกับ ปุณ คงเจริญเกียรติ และสมพร คงเจริญเกียรติ (2543) ได้ให้แนวคิดในการศึกษาเรื่องบรรจุภัณฑ์ไว้ว่า ความสำคัญของบรรจุภัณฑ์ทำให้ช่วยเสริมคุณค่าของสินค้า และสามารถตอบสนองความต้องการของผู้ซื้อได้ชัดเจนมากขึ้น มีความสำคัญและหน้าที่ด้านการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้า ถือว่าเป็นปัจจัยหลักที่จะช่วยให้สินค้าเข้าสู่ระบบตลาดได้เป็นอย่างดี

5.2.4 ผลของการประเมินการรับรู้และความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมาย 120 คน ที่มีต่อต้นแบบการออกแบบบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์สบู่สมุนไพรสำหรับโรคสะเก็ดเงิน มีผลรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.37$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า การใช้งานง่าย เปิด - ปิดสะดวกซึ่งเป็นคุณภาพของบรรจุภัณฑ์ อยู่ในระดับมากที่สุดเป็นอันดับหนึ่ง ($\bar{X} = 4.52$) สอดคล้องกับธนสร จำปาถิน และคณะ (มปป.) ที่ทำการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาบรรจุภัณฑ์สำหรับผลิตภัณฑ์สบู่สมุนไพรเด่นของศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงสวนศรียา ตำบลหินตั้ง อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก มีผลของความพึงพอใจโดยรวมต่อบรรจุภัณฑ์อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.99$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านคุณภาพบรรจุภัณฑ์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$) สอดคล้องกันอย่างมีนัยสำคัญ

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 การออกแบบฉลากสำหรับติดบรรจุภัณฑ์ชนิดขวดพลาสติกกลมทรงกระบอกควรออกแบบในแผ่นเดียวกัน กล่าวคือควรออกแบบให้อยู่ในฉลากชั้นเดียว ไม่ควรเป็น 2 ชั้นเพื่อสะดวกต่อการผลิตและเรื่องงบประมาณต้นทุนในการผลิต และการติดฉลากควรออกแบบฉลากไม่ให้ห่อหุ้มทั้งหมดหมดขวด ควรเว้นที่ว่างเพื่อให้ผู้บริโภคได้มองเห็นว่าใช้ผลิตภัณฑ์นั้นๆ ไปในปริมาณมากน้อยเพียงใด

5.3.2 การเลือกใช้วัสดุในการบรรจุสบู่สมุนไพรที่เป็นสบู่สมุนไพรตากแห้งและสบู่สมุนไพรสดรวมกันนั้น ควรจะใช้วัสดุที่เป็นกระดาษห่อหุ้ม เป็นการระบายอากาศได้ดี ถ้าหากใช้เป็นถุงพลาสติกขณะบรรจุสบู่สมุนไพรไว้จะทำให้สบู่สมุนไพรเกิดการกลายน้ำเกิดเป็นไอน้ำในถุงพลาสติก คุณสมบัติของสบู่สมุนไพรก็จะเปลี่ยนไปเช่น เกิดราขึ้น มีความชื้นเป็นต้น อีกทั้งการใช้ถุงกระดาษเป็นการลดต้นทุนในการผลิตและประหยัดค่าใช้จ่าย

5.3.3 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยในครั้งต่อไป คือ การพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์ สื่อสิ่งพิมพ์ สำหรับแนะนำ ประชาสัมพันธ์ แนววิธีการใช้งานและการรับประทาน รวมถึงสื่อดิจิทัลในเรื่องของผลิตภัณฑ์สบู่สมุนไพรสำหรับโรคสะเก็ดเงิน

5.3.4 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยในครั้งต่อไปด้านการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ ควรมีการรวมหมู่บรรจุภัณฑ์หรือที่เรียกว่าการรวมเซต (Set) เพื่อเพิ่มมูลค่าและภาพลักษณ์ให้กับผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่จัดจำหน่าย

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี